

KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

Występowanie mokradeł może podnosić bezpieczeństwo powodziowe, jednocześnie minimalizując potencjalne straty spowodowane powodzią. Dzieje się tak z uwagi na ich zdolności retencyjne. Obecność mokradeł pozwala na zasilanie w wodę obszarów przyległych, a także na ograniczanie erozji. Tereny podmokłe to jednocześnie miejsca o wysokich walorach estetycznych krajobrazu, mogą również sprzyjać rekreacji. Uważane są za obszary, które stanowią „zasoby o wielkiej wartości gospodarczej, kulturalnej, naukowej i rekreacyjnej, a ich utrata byłaby nie do naprawienia”. Z uwagi na ich ochronę ustanowiono Światowy Dzień Mokradeł, który przypada 2 lutego.

ŚWIATOWY DZIEŃ MOKRADEŁ

Po raz pierwszy obchodzono go w 1997 roku, a data obchodów związana jest z rocznicą podpisania tzw. Konwencji Ramsarskiej z 1971 roku. Dotyczy ona obszarów wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego. Polska jest jej stroną od 22 marca 1978

roku. Zgodnie z zapisami konwencji, jako obszary wodno-błotne uważane są „tereny bagien, błot i torfowisk lub zbiorniki wodne, tak naturalne jak i sztuczne, stałe i okresowe, o wodach stojących lub płynących, słodkich, słonawych lub słonych, łącznie z wodami morskimi, których głębokość podczas odpływu nie przekracza sześciu metrów.” Do obszarów Ramsar w Polsce należy 15 lokalizacji. Są to wybrane parki narodowe – Biebrzański PN, Narwiański PN, Poleski PN, Słowiński PN oraz Wigierski PN, 7 rezerwatów – m.in. rezerwat przyrody z województwa dolnośląskiego: Torfowiska Doliny Izery oraz Stawy Przemkowskie, a także Stawy Miliciek i Bór nad Czerwonem.

OCHRONA MOKRADEŁ

W Konwencji Ramsarskiej istotny jest również zapis, iż każda ze stron ma obowiązek przyczynić się do utrzymania obszarów wodno-błotnych i ptactwa wodnego poprzez tworzenie rezerwatów przyrody na wspomnianych obszarach oraz zapewnić odpowiedni nadzór nad nimi. Wprowadzenie takiego zapisu może wynikać z faktu, iż w ciągu ostatnich 50

lat na świecie zniknęło 35% mokradeł i terenów podmokłych, stąd należy troszczyć się o te, które jeszcze pozostały.

SPOSOBY OCHRONY MOKRADEŁ

Istnieje wiele sposobów ekosystemowej ochrony mokradeł, które można podzielić na: ochronę bierną oraz ochronę czynną, której szczególnym przypadkiem jest restytucja przyrodnicza.

Ochrona bierna jest najczęściej stosowana do ekosystemów naturalnych, a także w przypadkach, gdy celem ochrony jest zachowanie i obserwacja procesów ekologicznych. Może być ona również elementem strategii odtwarzania naturalnych procesów na obszarach wcześniej zaburzonych.

Ochrona czynna najczęściej ma na celu utrzymanie określonego stanu ekosystemu wbrew naturalnym procesom sukcesji wtórnej. Sukcesją natomiast jest proces, który prowadzi do stopniowego przekształcania się ekosystemów prostych w coraz bardziej złożone. Stąd też sukcesja pierwotna może zachodzić na terenach niezajętych przez biocenozę, czyli np. na wydmach. Natomiast gdy mamy

KOLUMNĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA
I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH

do czynienia z przypadkiem porastania stawu roślinnością i jego stopniowym przekształcaniem się w łąkę, wówczas jest to sukcesja wtórna.

W ramach ochrony czynnej może być również realizowana tzw. ochrona zachowawcza polegająca najczęściej na stosowaniu koszenia, wypasu lub wycinaniu drzew i krzewów. Z kolei wspomniana wcześniej restytucja przyrodnicza jest procesem polegającym na regeneracji ekosystemu, który został zaburzony lub zniszczony przez człowieka. Proces ten może polegać np. na działaniu wspierającym wyłapywanie węgla poprzez oczyszczanie wód.

INTERWENCJE

ROLNO-ŚRODOWISKOWO-KLIMATYCZNE

Interwencje Rolno-środowiskowo-klimatyczne w zakresie Ochrony cennych siedlisk i zagrożonych gatunków na obszarach Natura 2000 i poza obszarami Natura 2000 są jednym ze sposobów na ochronę cennych siedlisk, w szczególności zalewowych łąki selernicowych i słonorośli oraz torfowisk.

Największym zagrożeniem torfowisk jest ich osuszenie poprzez systemy melioracyjne. Dodatkowo brak użytkowania poprzez zaprzestanie koszenia runi również działa niekorzystnie powodując ich stopniowe zarastanie. Podobnie poprzez przekształcenia dolin rzecznych oraz wynikający z tego brak zalewów istnieje zagrożenie coraz rzadszego występowania zalewowych łąk selernicowych. Dodatkowo czynnikiem równie skutecznie ograniczającym utrzymanie występujących w terenach nadmorskich słonorośli jest brak zalewów wodami morskimi.

W związku z powyższym, z uwagi na niekorzystne działania wynikające często z prowadzenia nieumiejętnej gospodarki, zwłaszcza na terenach cennych przyrodniczo, warto zainteresować się obowiązującymi Interwencjami Rolno-środowiskowo-klimatycznymi. Prowadzenie działań w ich zakresie pozwala na ochronę cennych siedlisk, a ich realizacja umożliwia pozyskanie dodatkowych środków finansowych dla gospodarstwa. Ponadto wkrótce w ramach wprowadzonego systemu warunkowości będzie obowiązywać Norma GAEC 2: Ochrona terenów pod-

mokłych i torfowisk. Wdrożenie tej normy nastąpi w 2025 roku, a obszary, na których będzie wdrażana zostaną określone w przepisach krajowych.

AGNIESZKA KURCIUS
Dział Rolnictwa Ekologicznego
i Ochrony Środowiska

Źródło:
<https://www.gov.pl/web/gdos/konwencja-ramsarska>
<https://www.worldwetlandsday.org/>
<https://www.bagna.pl/zglebiaj-wiedze/ochrona-mokradel>
https://pl.wikipedia.org/wiki/Kategoria:Obszary_Ramsar_w_Polsce
<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/interwencje-rolno-srodowiskowo-klimatyczne>

Za treści zawarte w publikacji
dofinansowanej ze środków
WFOŚiGW w Katowicach
odpowiedzialność
ponosi Redakcja.

DLACZEGO OCHRONA MOKRADEŁ JEST WAŻNA?